

**UŽSIKRĖTUSIŲJŲ LYTIŠKAI PLINTANČIOMIS INFEKCIJOMIS IR
ŽMOGAUS IMUNODEFICITO VIRUSU
EPIDEMIOLOGINĖS SITUACIJOS APŽVALGA LIETUVOJE**

2021 metai

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA

**Vilnius
2022**

ATASKAITĄ PARENGĖ:

Nacionalinio visuomenės sveikatos centro Užkrečiamųjų ligų valdymo skyrius

Oksana Jučienė

Gabriela Wiktoria Hartwig

TURINYS

1. SERGAMUMO LYTIŠKAI PLINTANČIOMIS INFEKCIJOMIS (LPI) TENDENCIJOS	4
2. ŽIV INFEKCIJOS EPIDEMIOLOGINĖ SITUACIJA 2021 METAIS	4
3. SIFILIO EPIDEMIOLOGINĖ SITUACIJA 2021 METAIS	10
4. GONORĖJOS EPIDEMIOLOGINĖ SITUACIJA 2021 METAIS.....	15
5. CHLAMIDIOZĖS EPIDEMIOLOGINĖ SITUACIJA 2021 METAIS	19

1. SERGAMUMO LYTIŠKAI PLINTANČIOMIS INFEKCIJOMIS (LPI) TENDENCIJOS¹

2021 m., lyginant su 2020 m., sergamumas sifiliu ir chlamidioze padidėjo, tačiau buvo panašus į buvusį 2019 m. (priešpandeminiu laikotarpiu). Gonorėjos sergamumas išliko toks pat, ŽIV infekcija sumažėjo, tam įtakos galėjo turėti koronavirusinės (COVID-19 ligos) infekcijos pandemija (1 grafikas).

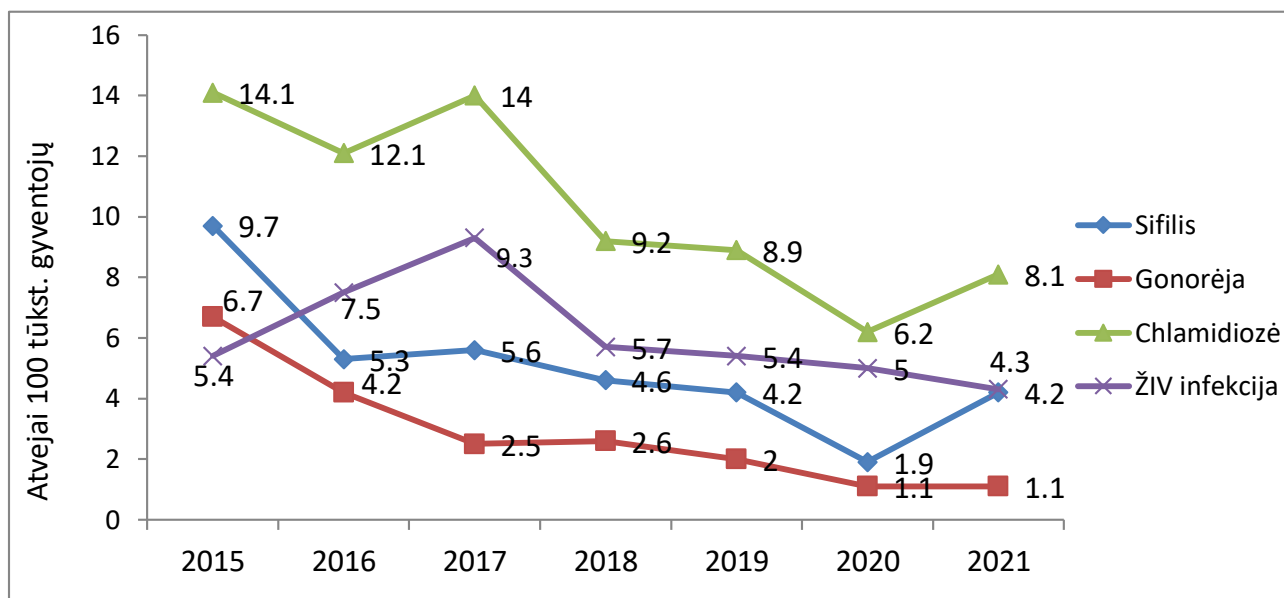
Sergamumas sifiliu 2021 m. buvo toks pats kaip ir priešpandeminiu laikotarpiu (2019 m.) – 4,2 atvejo 100 tūkst. gyventojų. Sergamumas buvo sumažėjęs 2 kartus – 1,9 atvejo 100 tūkst. gyventojų tik 2020 m., tam įtakos galėjo turėti koronavirusinės (COVID-19 ligos) infekcijos pandemija.

Sergamumas gonorėja per pastaruosius trejus metus (2019–2021 m.) sumažėjo – nuo 2,0 atvejo 100 tūkst. gyventojų 2019 m. iki 1,1 atvejo 100 tūkst. gyventojų 2020 ir 2021 m.

Sergamumas chlamidioze palyginus su priešpandeminiu laikotarpiu (2019 m.) buvo panašus – 8,1 atvejo 100 tūkst. gyventojų 2021 m. ir 2019 m. – 8,9 atvejo 100 tūkst. gyventojų. Sergamumas buvo sumažėjęs 1,3 karto – 6,2 atvejo 100 tūkst. gyventojų tik 2020 m., tam įtakos galėjo turėti koronavirusinės (COVID-19 ligos) infekcijos pandemija.

Sergamumas ŽIV infekcija per pastaruosius trejus metus (2019–2021 m.) sumažėjo atitinkamai nuo 5,4 atvejo 100 tūkst. gyventojų iki 4,3 atvejo 100 tūkst. gyventojų (1 grafikas).

1 grafikas. Sergamumas sifiliu, gonorėja, chlamidioze, ŽIV infekcija Lietuvoje, 2015–2021 m.

¹ Analizė atlikta vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. vasario 25 d. įsakymu Nr. V-117 „Dėl Lytiškai plintančių infekcijų, ŽIV nešiojimo ir ŽIV ligos epidemiologinės priežiūros tvarkos aprašo patvirtinimo“

2. ŽIV INFEKCIJOS EPIDEMIOLOGINĖ SITUACIJA 2021 METAIS

2021 m. NVSC Lietuvoje užregistravo 121 naują užsikrėtimo ŽIV infekcija atvejį. Atitinkamai 2020 m. – 139, 2019 m. – 151, 2018 m. – 160, 2017 m. – 263.

Sergamumo ŽIV infekcija rodiklis 2021 m., lyginant su 2020 m., sumažėjo nežymiai – nuo 5,0 iki 4,3 atvejo 100 tūkst. gyventojų (1 grafikas). Iš viso per visą ŽIV infekcijos registravimo Lietuvoje laikotarpį (1988–2021 m.) užregistruoti 3 583 ŽIV infekcijos atvejai (2 819 – vyrų, 764 – moterų).

Aukščiausias sergamumo ŽIV infekcija rodiklis 10 tūkst. gyventojų 2021 m. užregistruotas Vilniaus apskrityje, žemiausias – Utenos apskrityse (1 lentelė).

1 lentelė. Sergamumas ŽIV infekcija pagal apskritis, 2017–2021 m.

Eil. Nr.	Apskritys	Iš viso užregistruota susirgimų*					Sergamumo rodiklis 10 tūkst. gyv.*				
		2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.
1.	Vilniaus	146	74	72	57	58	1,81	0,92	0,88	0,69	0,76
2.	Kauno	14	13	22	15	9	0,25	0,45	0,39	0,27	0,16
3.	Klaipėdos	33	19	18	26	19	1,03	0,45	0,56	0,81	0,59
4.	Šiaulių	19	17	12	8	12	0,71	0,64	0,46	0,31	0,46
5.	Panevėžio	8	11	5	7	4	0,36	0,51	0,23	0,33	0,19
6.	Alytaus	5	1	3	8	0	0,36	0,07	0,22	0,60	0,0
7.	Marijampolės	9	5	4	6	5	0,63	0,36	0,29	0,44	0,36
8.	Tauragės	2	2	2	3	2	0,21	0,21	0,22	0,33	0,22
9.	Telšių	5	9	6	2	3	0,37	0,68	0,46	0,15	0,23
10.	Utenos	10	3	1	1	1	0,76	0,23	0,08	0,08	0,08

* neįtraukti užsieniečiai

Analizuojant 2021 m. duomenis pagal lytį, matyti, kad 76,9 proc. (93) visų naujai užsikrėtusiųjų ŽIV sudarė vyrai, 23,1 proc. (28) – moterų.

Kas antras (54,5 proc.) ŽIV užsikrėtęs asmuo buvo 30–44 metų amžiaus. Daugiau nei pusė (52,7 proc.) ŽIV užsikrėtusių vyrų buvo 30–44 m. amžiaus, o daugiau negu pusė (67,9 proc.) moterų – 25–39 m. amžiaus (2 lentelė).

2 lentelė. Užsikrėtusiųjų ŽIV pasiskirstymas pagal amžiaus grupes 2021 metais Lietuvoje

Amžiaus grupė	Vyrai		Moterų		Iš viso	
	Abs. sk.	Proc.	Abs. sk.	Proc.	Abs. sk.	Proc.
0–14	0	0,0	1	3,6	1	0,8
15–19	0	0,0	0	0,0	0	0,0
20–24	3	3,2	1	3,6	4	3,3
25–29	11	11,8	3	10,7	14	11,6
30–34	14	15,1	7	25,0	21	17,4
35–39	19	20,4	9	32,1	28	23,1
40–44	16	17,2	1	3,6	17	14,0
45–49	9	9,7	3	10,7	12	9,9
50–54	15	16,1	2	7,1	17	14,0
55+	6	6,5	1	3,6	7	5,8
Iš viso	93	100,0	28	100,0	121	100,0*

* apvalinta iki sveiko skaičiaus

52,1 proc. (63) užsikrėtusiųjų ŽIV turėjo vidurinį išsilavinimą, 17,4 proc. (21) – aukštąjį, 9,9 proc. (12) – pagrindinį, 6,6 proc. (8) – profesinį, 3,3 proc. (4) – pradinį, 9,9 proc. (12) asmenų išsilavinimas nenurodytas, vienas ŽIV užsikrėtęs neįgyjo išsilavinimo dėl savo amžiaus.

2021 m. 81,8 proc. (99) užsikrėtusiųjų ŽIV diagnozės nustatymo metu turėjo socialinį draudimą, 17,4 proc. (21) buvo socialiai nedrausti, 0,8 proc. (1) – atvejo registravimo protokole (f. Nr. 151-9/a) draustumas buvo nenurodytas.

Tarp 2021 m. ŽIV užsikrėtusių asmenų 41,3 proc. (50) buvo darbininkai, 32,2 proc. (39) – bedarbiai, 14,0 proc. (17) – tarnautojai, 3 (2,5 proc.) pabėgėliai / prieglobščio prašytojai, vienas studentas (0,8 proc.). 4 (4,1 proc.) užsikrėtusiųjų ŽIV sudarė kitos socialinės grupės asmenys ir 6 (4,9 proc.) ši informacija nepateikta. Analizuojant pagal lytį, pusė (50,0 proc.) moterų, užsikrėtusiųjų ŽIV, priklausė darbininkų socialinei grupei, kas antra (17,9 proc.) buvo bedarbė. Beveik po du penktadalius (38,7 proc. ir 36,6 proc.) ŽIV užsikrėtusių vyrų buvo atitinkamai darbininkai ir bedarbiai (3 lentelė).

3 lentelė. Užsikrėtusiųjų ŽIV pasiskirstymas pagal socialinę grupę 2021 metais Lietuvoje

Socialinė grupė	Vyrai		Moterys		Iš viso	
	Abs. sk.	Proc.	Abs. sk.	Proc.	Abs. sk.	Proc.
Bedarbiai	34	36,6	5	17,9	39	32,2
Darbininkai	36	38,7	14	50,0	50	41,3
Tarnautojai	13	14,0	4	14,3	17	14,0
Studentas	1	1,1	0	0,0	1	0,8
Pabėgėliai	2	2,2	1	3,6	3	2,5
Kita grupė	2	2,2	3	10,7	5	4,1
Nenurodyta	5	5,4	0	0,0	5	4,1
Nežinoma	0	0,0	1	3,6	1	0,8
Iš viso	93	100*	28	100*	121	100*

* apvalinta iki sveiko skaičiaus

Duomenys pagal galimą užsikrėtimo būdą 2021 m. pasiskirstė taip: 45,5 proc. (55) asmenų ŽIV infekcija užsikrėtė heteroseksualių santykių metu, 24,0 proc. (29) – vartodami švirkščiamuosius narkotikus, 15,7 proc. (19) – homoseksualių santykių metu, registruotas vienas motinos perdavimo vaikui užsikrėtimo ŽIV atvejis, 14,0 proc. (17) – užsikrėtimo būdas nežinomas. Analizuojant užsikrėtimo būdo pasiskirstymą pagal lytį, nustatyta, kad 1,7 karto didesnė dalis moterų (67,9 proc.), lyginant su vyrais (38,7 proc.), galimai užsikrėtė ŽIV heteroseksualių santykių metu (4 lentelė).

4 lentelė. Užsikrėtusiųjų ŽIV pasiskirstymas pagal galimą užsikrėtimo būdą 2021 metais Lietuvoje

Galimas užsikrėtimo būdas	Vyrai		Moterys		Iš viso	
	Abs. sk.	Proc.	Abs. sk.	Proc.	Abs. sk.	Proc.
Heteroseksualinis kontaktas	36	38,7	19	67,9	55	45,5
Homoseksualinis kontaktas	19	20,4	0	0,0	19	15,7
Švirkščiamųjų narkotikų vartojimas	26	28,0	3	10,7	29	24,0
Nuo motinos vaikui	0	0,0	1	3,6	1	0,8
Nežinomas	12	12,9	5	17,9	17	14,0
Iš viso	93	100,0	28	100,0	121	100,0

* apvalinta iki sveiko skaičiaus

Analizuodami situaciją Lietuvoje, matome, kad kaip galima infekcijos šaltinį atsitiktinį lytinį partnerį nurodė 17,4 proc. (21) ŽIV užsikrėtusių asmenų. Didžioji dalis – 47,1 proc. (57) nežinojo, nuo ko galėjo užsikrėsti, 16,5 proc. (20) užsikrėtusiųjų ŽIV nurodė sutuoktinį ar sugyventinį ir 6,6 proc. (14) – nuolatinį lytinį partnerį.

Analizuojant tariamą ŽIV infekcijos šaltinį pagal lytį, 50,0 proc. (14) moterų tariamo ŽIV infekcijos šaltinio nežinojo, 28,6 proc. (8) moterų nurodė savo sutuoktinį ar sugyventinį. Beveik pusė – 46,2 proc. (43) vyrų infekcijos šaltinio nežinojo ir 21,5 proc. (20) nurodė, kad galėjo užsikrėsti nuo atsitiktinio asmens (5 lentelė).

5 lentelė. Užsikrėtusiųjų ŽIV pasiskirstymas pagal tariamą užsikrėtimo šaltinį 2021 metais Lietuvoje

Tariamasis užsikrėtimo šaltinis	Vyrai		Moterys		Iš viso	
	Abs. sk.	Proc.	Abs. sk.	Proc.	Abs. sk.	Proc.
Sutuoktinis (-ė), sugyventinis (-ė)	12	12,9	8	28,6	20	16,5
Nežinoma	43	46,2	14	50,0	57	47,1
Pažįstamas	5	5,4	1	3,6	6	5,0
Nuolatinis lytinis partneris	5	5,4	3	10,7	8	6,6
Atsitiktinis asmuo	20	21,5	1	3,6	21	17,4
Asmuo, teikiantis seksualines paslaugas už atlygį	1	1,1	0	0,0	1	0,8
Kita	5	5,4	0	0,0	5	4,1
Tėvai	0	0,0	1	3,6	1	0,8
Nenurodyta	2	2,2	0	0,0	2	1,7
Iš viso	93	100*	28	100*	121	100

* apvalinta iki sveiko skaičiaus

Du trečdaliai – 63,3 proc. (79) 2021 m. nustatytų ŽIV užsikrėtusių asmenų nurodė, jog per pastaruosius 6 mėnesius neturėjo lytinių santykių su asmenimis, teikiančiais seksualines paslaugas už atlygį, 24,8 proc. (30) asmenų teigė nežinantys ir 5,0 proc. (6) asmenų, užsikrėtusių ŽIV infekcija, teigė, kad tokių santykių turėjo. 5,0 proc. (6) atvejo registravimo protokolų ši informacija nebuvo nurodyta.

47,1 proc. (57) užsikrėtusiųjų ŽIV asmenų nurodė, kad per pastaruosius 12 mėnesių turėjo vieną lytinį partnerį (-ę), 15,7 proc. (19) – du ar tris, 9,9 proc. (12) – keturis arba daugiau, 19,9 proc. (23) nurodė, kad lytinių partnerių neturėjo. 8,3 proc. (10) atvejo registravimo protokolų ši informacija nebuvo nurodyta arba nežinoma.

Analizuojant partnerių skaičiaus pasiskirstymą pagal lytį, nustatyta, kad partnerių kaita būdinga labiau ŽIV užsikrėtusiems vyrams nei moterims: 64,3 proc. (18) moterų ir 41,9 proc. (39) vyrų nurodė, kad turėjo vieną lytinį partnerį (-ę). 7,1 proc. (2) moterų ir 18,3 proc. (17) vyrų nurodė, kad turėjo du ar tris lytinius partnerius (-es) per pastaruosius 12 mėnesių, keturis ir daugiau lytinių partnerių nurodė 3,6 proc. (1) moterų ir 11,8 proc. (11) vyrų (6 lentelė).

6 lentelė. Užsikrėtusiųjų ŽIV partnerių skaičius per pastaruosius 12 mėnesių 2021 metais Lietuvoje

Partnerių skaičius per paskutiniuosius 12 mėn.	Vyrai		Moterys		Iš viso	
	Abs. sk.	Proc.	Abs. sk.	Proc.	Abs. sk.	Proc.
1	39	41,9	18	64,3	57	47,1
2–3	17	18,3	2	7,1	19	15,7
>= 4	11	11,8	1	3,6	12	9,9
Neturėjo	19	20,4	4	14,3	23	19,0
Nenurodyta	5	5,4	1	3,6	6	5,0
Nežinoma	2	2,2	2	7,1	4	3,3
Iš viso	93	100	28	100	121	100*

* apvalinta iki sveiko skaičiaus

Analizuojant informaciją apie naudojimąsi prezervatyvais, nustatyta, kad penktadalis (20,7 proc. (25) užsikrėtusiųjų ŽIV jais naudojami retai, 47,1 proc. (57) iš viso nesinaudoja. Vidutiniškai prezervatyvais lytinių santykių metu naudojami 9,1 proc. (11), visada – 6,6 proc. (8), dažnai – 5,8 proc. (7) užsikrėtusiųjų ŽIV. 10,8 proc. (13) atvejo registravimo protokolų ši informacija nenurodyta arba nežinoma.

Analizuojant naudojimąsi prezervatyvais pagal lytį, visada ir dažnai naudojosi prezervatyvais vienodas skaičius ŽIV užsikrėtusiųjų moterų – po 3,6 proc. 53,6 proc. (15) moterų nurodė, kad prezervatyvais nesinaudoja, 25,0 proc. (7) – naudojami retai. Visada naudojosi prezervatyvais 7,5 proc. (7) ŽIV užsikrėtusiųjų vyrų, dažnai – 6,5 proc. (6), vidutiniškai – 11,8 proc. (11) vyrų. 19,4 proc. (18) vyrų nurodė, kad prezervatyvais naudojami retai, 45,2 proc. (42) – nesinaudoja (7 lentelė).

7 lentelė. Užsikrėtusiųjų ŽIV naudojimosi prezervatyvais dažnumas 2021 metais Lietuvoje

Naudojasi prezervatyvais	Vyrai		Moterys		Iš viso	
	Abs. sk.	Proc.	Abs. sk.	Proc.	Abs. sk.	Proc.
Visada (100 proc.)	7	7,5	1	3,6	8	6,6
Dažnai (75–100 proc.)	6	6,5	1	3,6	7	5,8
Vidutiniškai (26–74 proc.)	11	11,8	0	0,0	11	9,1
Retai (1–25 proc.)	18	19,4	7	25,0	25	20,7
Nesinaudoja (0 proc.)	42	45,2	15	53,6	57	47,1
Nenurodyta	8	8,6	3	10,7	11	9,1
Nežinoma	1	1,1	1	3,6	2	1,7
Iš viso	93	100*	28	100*	121	100*

* apvalinta iki sveiko skaičiaus

37,2 proc. (45) ŽIV užsikrėtusiųjų pacientų buvo pradėtas kontaktinių asmenų nustatymas. Iš viso nurodyti 35 kontaktiniai asmenys.

Išvados:

- 2021 metais užregistruotas 121 naujas užsikrėtimo ŽIV infekcija atvejis (93 vyrų ir 28 moteris). Iš viso iki 2022 m. sausio 1 d. Lietuvoje užregistruoti 3 583 ŽIV infekcijos atvejai (2 819 – vyrų, 764 – moteris).
- Sergamumo ŽIV infekcija rodiklis 2021 m. nežymiai sumažėjo lyginant su 2019 m. (nuo 5,0 iki 4,3 atvejo 100 tūkst. gyv.). Aukščiausias sergamumo ŽIV rodiklis 2021 m. užregistruotas Vilniaus apskrityje, žemiausias – Utenos apskrityje.
- Kas antras ŽIV užsikrėtęs asmuo buvo 30–44 metų amžiaus, turintis vidurinį išsilavinimą. Dauguma užsikrėtusiųjų – vyrai.
- Dažniausias užsikrėtimo ŽIV būdas – lytinis: 61,2 proc. (45,5 proc. – heteroseksualus ir 15,7 proc. – homoseksualus) visų naujai užsikrėtusių asmenų užsikrėtė lytiniu keliu; švirškščiamųjų narkotikų vartojimas – beveik ketvirtadalis (24,0 proc.) atvejų, 14,0 proc. atvejų užsikrėtimo būdas nežinomas, užregistruotas vienas ŽIV perdavimo nuo motinos vaikui atvejis.
- Du trečdaliai (67,8 proc) užsikrėtusiųjų ŽIV prezervatyvais, galinčiais sumažinti ŽIV perdavimo riziką, nesinaudoja arba naudojami retai.

3. SIFILIO EPIDEMIOLOGINĖ SITUACIJA 2021 METAIS

2021 m. NVSC Lietuvoje užregistravo 117 susirgimų sifiliu. Sergamumo sifiliu rodiklis 100 tūkst. gyventojų 2021 m., lyginant su 2020 m., padidėjo du kartus – nuo 1,9 iki 4,2 atvejo, tam įtakos galėjo turėti koronavirusinės (COVID-19 ligos) infekcijos pandemija, kadangi 2019 m. (priešpandeminiu laikotarpiu) sergamumo sifiliu rodiklis buvo toks pats kaip ir 2021 m. – 4,2 atvejo 100 tūkst. gyventojų. Aukščiausi sergamumo sifiliu rodikliai 2021 m. užregistruoti Vilniaus, Kauno ir Utenos apskrityse, žemiausi – Klaipėdos ir Panevėžio apskrityse (8 lentelė).

8 lentelė. Sergamumas sifiliu pagal apskritis, 2018–2021 m.

Eil. Nr.	Apskritis	Iš viso užregistruota susirgimų				Sergamumo rodiklis 10 tūkst. gyv.			
		2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.
1.	Vilniaus	70	55*	31	66	0,87	0,67*	0,38	0,81
2.	Kauno	27	25	10	26	0,48	0,44	0,18	0,46
3.	Klaipėdos	9*	7	3	4	0,28*	0,22	0,09	0,12
4.	Šiaulių	6	13	1	4	0,23	0,50	0,04	0,15
5.	Panevėžio	4	2	4	2	0,18	0,09	0,19	0,09
6.	Alytaus	2	3	2	3	0,15	0,22	0,15	0,22
7.	Marijampolės	4	6	1	2	0,29	0,44	0,07	0,15
8.	Tauragės	1	2	0	2	0,11	0,22	0,00	0,22
9.	Telšių	1	1	2	2	0,08	0,08	0,15	0,15
10.	Utenos	5	1	0	6	0,39	0,08	0,00	0,47

*neįtraukti užsieniečiai (2018 m. – 1, 2019 m. – 2)

Daugiau nei pusė (59,0 proc. (69 atvejai) sifilio atvejų sudarė ankstyvosios stadijos atvejai. Tarp vyrų 6,7 karto dažniau nei tarp moterų: atitinkamai 87,0 proc. (60) ir 13,0 proc. (9). Latentinis sifilis diagnozuotas 18,8 proc. (22) užsikrėtusiųjų, iš jų dauguma – 90,9 proc. (20) vyrai. Vėlyvasis sifilis nustatytas 5,1 proc. (6) užsikrėtusiųjų, iš kurių visi vyrai. 2021 m. įgimto sifilio atvejų nebuvo užregistruota, kaip ir 2020 m.

Analizuojant atvejų skaičių pagal lytį, nustatyta, kad sifilis diagnozuotas 5,9 karto dažniau vyrams nei moterims – atitinkamai 100 (85,5 proc.) ir 17 (14,5 proc.) atvejų.

Šeši iš dešimties (61,5 proc.) užsikrėtusiųjų sifiliu buvo 20–34 metų amžiaus asmenys. Diferencijuojant pagal lytį, dauguma moterų (82,4 proc.) priklausė 20–44 m. amžiaus grupei, o daugiau negu pusė (62,0 proc.) vyrų – 20–34 m. amžiaus grupei. Sifilis diagnozuotas dviem (17 m.) nepilnamečiams, berniukui ir mergaitei (9 lentelė).

9 lentelė. Užsikrėtusiųjų sifiliu pasiskirstymas pagal amžiaus grupes 2021 metais Lietuvoje

Amžiaus grupė	Vyrai		Moterys		Iš viso	
	Abs. sk.	Proc.	Abs. sk.	Proc.	Abs. sk.	Proc.
0–14	0	0,0	0	0,0	0	0,0
15–19	3	3,0	1	5,9	4	3,4
20–24	18	18,0	2	11,8	20	17,1
25–29	23	23,0	5	29,4	28	23,9
30–34	21	21,0	3	17,6	24	20,5
35–39	10	10,0	2	11,8	12	10,3
40–44	7	7,0	2	11,8	9	7,7
45–49	10	10,0	0	0,0	10	8,5
50–54	5	5,0	1	5,9	6	5,1
55+	3	3,0	1	5,9	4	3,4
Iš viso	100	100	17	100*	117	100*

* apvalinta iki sveiko skaičiaus

Duomenys pagal išsilavinimą pasiskirstė taip: šiek tiek daugiau nei ketvirtadalis – 27,4 proc. (32) užsikrėtusiųjų sifiliu turėjo vidurinę išsilavinimą, 16,2 proc. (19) – aukštąjį, 9,4 proc. (11) – pagrindinį, 0,9 proc. (1) – pradinį ir aukštensnyjį, beveik pusės (45,3 proc. (53) atvejų pranešimo formose išsilavinimas buvo nenurodytas.

41,9 proc. susirgusiųjų sifiliu diagnozės nustatymo metu buvo darbininkai, 11,1 proc. – bedarbių, 9,4 proc. – tarnautojai, 6,0 proc. – studentai, 1,7 proc. – benamiai ir 0,9 proc. – moksleivis ir pensininkas. Šiek tiek daugiau nei ketvirtadaliui (28,2 proc.) atvejų socialinė grupė neužfiksuota. Analizuojant pagal lytį, tarp sifiliu užsikrėtusių moterų, lyginant su vyrais, nustatyta didesnė dalis bedarbių (29,4 ir 8,0 proc.), tarnautojų (23,5 ir 7,0 proc.), o užsikrėtusių vyrų daugiau nei moterų nustatyta tarp darbininkų (46,0 ir 17,6 proc.) (10 lentelė).

10 lentelė. Užsikrėtusiųjų sifiliu pasiskirstymas pagal socialinę grupę 2021 metais Lietuvoje

Socialinė grupė	Vyrai		Moterys		Iš viso	
	Abs. sk.	Proc.	Abs. sk.	Proc.	Abs. sk.	Proc.
Darbininkai	46	46,0	3	17,6	49	41,9
Tarnautojai	7	7,0	4	23,5	11	9,4
Bedarbiai	8	8,0	5	29,4	13	11,1
Benamis	2	2,0	0	0,0	2	1,7
Studentai	7	7,0	0	0,0	7	6,0
Moksleiviai	0	0,0	1	5,9	1	0,9
Pensininkas	1	1,0	0	0,0	1	0,9
Nenurodyta	29	29,0	4	23,5	33	28,2
Iš viso	100	100	17	100*	117	100*

* apvalinta iki sveiko skaičiaus

Pagal socialinį draustumą 62,4 proc. (73) 2021 m. registruotų sifiliu susirgusių asmenų buvo socialiai drausti, 11,1 proc. (13) nebuvo drausti ir šiek tiek daugiau nei ketvirtadaliui (26,5 proc. (31) – draustumas nenurodytas.

Duomenys pagal gyvenamąją vietą: dauguma – 88,0 proc. (103) užsikrėtusiųjų sifiliu gyveno mieste, tik 12,0 proc. (14) – kaime.

Analizuojant duomenis pagal tai, kaip buvo nustatyta diagnozė, šeši iš dešimties (60,7 proc. (71) užsikrėtusiųjų sifiliu kreipėsi patys į sveikatos priežiūros įstaigą, beveik ketvirtadalis (23,1 proc. (27) buvo tiriami kaip kraujo donorai, 4,3 proc. (5) – profilaktiškai, 2,6 proc. (3) – išaiškinti nėščiųjų patikros metu, tik 1,7 proc. (2) tirti kaip turėję kontaktą su užsikrėtusiuoju, kaip rizikos grupė, stacionare ir laisvės atėmimo vietoje. 2,6 proc. (3) atvejų ši informacija neužfiksuota.

Pagal galimą užsikrėtimo būdą šiek tiek daugiau nei pusė (56,4 proc.) asmenų sifiliu užsikrėtė heteroseksualių ir 12,0 proc. – homoseksualių santykių metu. Beveik trečdalis (31,6 proc.) asmenų užsikrėtimo būdo nežino arba nenurodė (11 lentelė).

11 lentelė. Užsikrėtusiųjų sifiliu pasiskirstymas pagal galimą užsikrėtimo būdą 2021 metais Lietuvoje

Galimas užsikrėtimo būdas	Vyrai		Moterys		Iš viso	
	Abs. sk.	Proc.	Abs. sk.	Proc.	Abs. sk.	Proc.
Heteroseksualinis kontaktas	55	55,0	11	64,7	66	56,4
Homoseksualinis kontaktas	14	14,0	0	0,0	14	12,0
Nežinomas, nenurodytas	31	31,0	6	35,3	37	31,6
Iš viso	100	100	17	100	117	100

Daugiau nei pusės (59,0 proc.) sifilio atvejų tariamas infekcijos šaltinis buvo nežinomas ar nenurodytas, 15,4 proc. užsikrėtusiųjų kaip tariamą infekcijos šaltinį nurodė atsiktinį asmenį ir 11,1 proc. – sutuoktinį / sugyventinį. Analizuojant duomenis pagal lytį, daugumos moterų (47,1 proc.) ir vyrų (61,0 proc.) tariamas infekcijos šaltinis nežinomas. Trys iš dešimties sifiliu užsikrėtusių moterų (29,4 proc.) teigė, kad galėjo užsikrėsti nuo sutuoktinio / sugyventinio ir 18,0 proc. vyrų – atsiktinio asmens. Nė viena moteris nenurodė, kad tariamas infekcijos šaltinis buvo atsiktinis asmuo ir pažįstamas (12 lentelė).

12 lentelė. Užsikrėtusiųjų sifiliu pasiskirstymas pagal tariamą užsikrėtimo šaltinį 2021 metais Lietuvoje

Tariamasis užsikrėtimo šaltinis	Vyrai		Moterys		Iš viso	
	Abs. sk.	Proc.	Abs. sk.	Proc.	Abs. sk.	Proc.
Atsitiktinis asmuo	18	18,0	0	0,0	18	15,4
Pažįstamas	7	7,0	0	0,0	7	6,0
Sutuoktinis (-ė), sugyventinis (-ė)	8	8,0	5	29,4	13	11,1
Nuolatinis lytinis partneris	4	4,0	3	17,6	7	6,0
Seksualines paslaugas už atlygį teikiantis asmuo	2	2,0	1	5,9	3	2,6
Nežinoma, nenurodyta	61	61,0	8	47,1	69	59,0
Iš viso	100	100	17	100	117	100*

* apvalinta iki sveiko skaičiaus

44,4 proc. (52) sifiliu užsikrėtusių asmenų nurodė, jog per pastaruosius 6 mėnesius neturėjo lytinių santykių su asmenimis, teikiančiais seksualines paslaugas už atlygį; 2,6 proc. (3) užsikrėtusių teigė, kad tokių santykių turėjo. Šiek tiek daugiau nei pusės (53,0 proc. (62) atvejų ši informacija neužfiksuota.

38,5 proc. sifiliu užsikrėtusių asmenų nenurodė partnerių skaičiaus per pastaruosius 12 mėnesių, beveik trečdalis (31,6 proc.) nurodė, kad per pastaruosius 12 mėnesių turėjo vieną lytinį partnerį (-ę), 18,8 proc. – du ar tris, 6,8 proc. – keturis ar daugiau nei keturis ir 4,3 proc. sifiliu užsikrėtę asmenys teigė, kad lytinių partnerių neturėjo. Analizuojant lytinių partnerių skaičiaus pasiskirstymą pagal lytį, beveik pusė (47,1 proc.) moterų nurodė, kad turėjo vieną ir 17,1 proc. moterų – du ar tris partnerius, nė viena moteris nenurodė keturių ir

daugiau partnerių. Trys iš dešimties (29,0 proc.) vyrų nurodė turėję vieną ir du iš dešimties (19,0 proc.) – dvi ar tris partneres (-ius) per pastaruosius 12 mėnesių (13 lentelė).

13 lentelė. Užsikrėtusiųjų sifiliu partnerių skaičius per pastaruosius 12 mėnesių 2021 metais Lietuvoje

Partnerių skaičius per paskutiniuosius 12 mėn.	Vyrų		Moterys		Iš viso	
	Abs. sk.	Proc.	Abs. sk.	Proc.	Abs. sk.	Proc.
1	29	29,0	8	47,1	37	31,6
2–3	19	19,0	3	17,6	22	18,8
>= 4	8	8,0	0	0,0	8	6,8
Neturėjo	5	5,0	0	0,0	5	4,3
Nenurodyta	39	39,0	6	35,3	45	38,5
Iš viso	100	100	17	100*	117	100

* apvalinta iki sveiko skaičiaus

42,8 proc. užsikrėtusiųjų sifiliu nurodė, kad prezervatyvais nesinaudoja arba naudojami retai, 6,0 proc. – dažnai arba vidutiniškai. Vyrų dažniau nei moterys naudojami apsaugos priemonėmis. Keturių iš dešimties (40,2 proc.) atvejų protokoluose ši informacija nenurodyta (14 lentelė).

14 lentelė. Užsikrėtusiųjų sifiliu naudojimosi prezervatyvais dažnumas 2021 metais Lietuvoje

Naudojasi prezervatyvais	Vyrų		Moterys		Iš viso	
	Abs. sk.	Proc.	Abs. sk.	Proc.	Abs. sk.	Proc.
Visada (100 proc.)	12	12,0	1	5,9	13	11,1
Dažnai (75–100 proc.)	3	3,0	0	0,0	3	2,6
Vidutiniškai (26–74 proc.)	4	4,0	0	0,0	4	3,4
Retai (1–25 proc.)	13	13,0	1	5,9	14	12,0
Nesinaudoja (0 proc.)	25	25,0	11	64,7	36	30,8
Nenurodyta	43	43,0	4	23,5	47	40,2
Iš viso	100	100	17	100	117	100*

* apvalinta iki sveiko skaičiaus

Beveik trečdaliui (31,6 proc. (37) sifiliu užsikrėtusių pacientų buvo pradėtas kontaktinių asmenų nustatymas. Pusė (51,4 proc. (19) nurodė vieną kontaktinį asmenį, 2,7 proc. (1) – du ir tris, penktadalis (21,6 proc. (8) – nė vieno kontaktinio asmens. 6,8 proc. (8) asmenų, kuriems pradėtas kontaktinių asmenų nustatymas, informacija apie kontaktus neužpildyta. Iš viso nurodyti 24 kontaktai.

Išvados:

- Sergamumo sifiliu rodiklis 2021 m. , lyginant su 2019 m. (priešpandeminiu laikotarpiu) buvo toks pats – 4,2 atvejo 100 tūkst. gyventojų.
- Aukščiausi sergamumo sifiliu rodikliai 2021 m. užregistruoti Vilniaus, Kauno ir Utenos apskrityse, žemiausi – Klaipėdos ir Panevėžio apskrityse.
- Šeši iš dešimties (61,5 proc.) užsikrėtusiųjų sifiliu buvo 20–34 metų amžiaus grupės asmenys; daugiausiai sirgo vyrai, miestų gyventojai.
- Daugiau nei pusės (59,0 proc.) sifilio atvejų tariamas infekcijos šaltinis buvo nežinomas ar nenurodytas. Trys iš dešimties sifiliu užsikrėtusių moterų (29,4 proc.) teigė, kad galėjo užsikrėsti nuo sutuoktinio / sugyventinio ir 18,0 proc. vyrų – nuo atsitiktinio asmens. Vieną lytinį partnerį per pastaruosius 12 mėnesių nurodė beveik pusė (47,1 proc.) moterų ir trys iš dešimties (29,0 proc.) vyrų.
- Apsaugos priemonėmis – prezervatyvais, galinčiais sumažinti riziką užsikrėsti sifiliu ir kitomis lytiškai plintančiomis infekcijomis, 42,8 proc. užsikrėtusiųjų nesinaudoja arba naudojami retai.
- Daugiau nei pusė (59,0 proc.) sifilio atvejų Lietuvoje sudarė ankstyvosios susirgimo stadijos. 2021 m. įgimto sifilio atvejų neužregistruota.
- 2,6 proc. sifiliu užsikrėtusių asmenų nurodė, kad turėjo lytinių santykių su seksualines paslaugas už atlygį teikiančiais asmenimis.

4. GONORĖJOS EPIDEMIOLOGINĖ SITUACIJA 2021 METAIS

2021 m. NVSC Lietuvoje užregistravo 30 gonorėjos atvejų. Sergamumo gonorėja rodiklis 100 tūkst. gyventojų nepakito – tiek 2020 m., tiek 2021 m. buvo 1,1 atvejo. Aukščiausias sergamumo gonorėja rodiklis 2021 m. užregistruotas Vilniaus ir Kauno apskrityse, žemiausias – Telšių ir Alytaus apskrityse. Klaipėdos, Šiaulių, Panevėžio, Marijampolės ir Utenos apskrityse gonorėjos atvejų neužregistruota (15 lentelė).

15 lentelė. Sergamumas gonorėja pagal apskritis, 2018–2021 m.

Eil. Nr.	Apskritis	Iš viso užregistruota susirgimų				Sergamumo rodiklis 10 tūkst. gyv.			
		2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.
1.	Vilniaus	23	23*	16	16*	0,28	0,28*	0,19	0,20*
2.	Kauno	21*	16	8	10	0,37*	0,28	0,14	0,18
3.	Klaipėdos	6	3	1	0	0,19	0,09	0,03	0,00
4.	Šiaulių	4	1	0	0	0,15	0,04	0,00	0,00
5.	Panevėžio	1	3	0	0	0,05	0,14	0,00	0,00
6.	Alytaus	3	1	3	1	0,22	0,07	0,23	0,07
7.	Marijampolės	1	1	0	0	0,07	0,07	0,00	0,00
8.	Tauragės	6	5	0	1	0,63	0,54	0,00	0,11
9.	Telšių	5	1	2	1	0,38	0,08	0,15	0,08
10.	Utenos	1	0	1	0	0,08	0,00	0,08	0,00

* neįtraukti užsieniečiai (2018 m. – 1, 2019 m. – 2, 2021 m. – 1)

Analizuojant duomenis pagal lytį, matyti, kad dauguma – 76,7 proc. (23) užsikrėtusiųjų gonorėja buvo vyrai, 23,3 proc. (7) – moterys.

Beveik pusė (46,7 proc.) užsikrėtusiųjų gonorėja buvo jauni 20–29 metų amžiaus asmenys (16 lentelė).

16 lentelė. Užsikrėtusiųjų gonorėja pasiskirstymas pagal amžiaus grupes 2021 metais Lietuvoje

Amžiaus grupė	Vyrai		Moterys		Iš viso	
	Abs. sk.	Proc.	Abs. sk.	Proc.	Abs. sk.	Proc.
0–14	0	0,0	0	0,0	0	0,0
15–19	2	8,7	0	0,0	2	6,7
20–24	4	17,4	4	57,1	8	26,7
25–29	6	26,1	0	0,0	6	20,0
30–34	4	17,4	0	0,0	4	13,3
35–39	3	13,0	0	0,0	3	10,0
40–44	2	8,7	1	14,3	3	10,0
45–49	0	0,0	1	14,3	1	3,3
50–54	1	4,3	0	0,0	1	3,3
55+	1	4,3	1	14,3	2	6,7
Iš viso	23	100*	7	100	30	100

* apvalinta iki sveiko skaičiaus

Beveik visiems (93,3 proc. (28) užsikrėtusiems gonorėja diagnozuota jiems patiems kreipiantis į sveikatos priežiūros įstaigą, 3,3 proc. (1) – tiriant profilaktiškai ir nėra nurodyta kaip diagnozuota liga.

Pagal gyvenamąją vietą beveik visi 96,7 proc. (29) užsikrėtusieji gonorėja gyveno mieste, tik 3,3 proc. (1) – kaimo vietovėje.

Pusė (50,0 proc. (15) užsikrėtusiųjų gonorėja turėjo vidurinį išsilavinimą, penktadalis (20,0 proc. (6) – aukštąjį, kas dešimtas (10,0 proc. (3) – pagrindinį. Penktadalio (20,0 proc. (6) užsikrėtusiųjų išsilavinimas nebuvo nurodytas.

Dauguma – 70,0 proc. (21) užsikrėtusiųjų gonorėja buvo socialiai drausti, 13,3 proc. (4) – nebuvo drausti ir penktadalio (20,0 proc. (6) atvejų registravimo protokoluose draustumas nebuvo nurodytas.

Šiek tiek daugiau nei pusė – 53,3 proc. užsikrėtusiųjų gonorėja diagnozės nustatymo metu buvo darbininkai, 16,7 proc. – studentai, 13,3 proc. – tarnautojai bei 16,7 proc. (5) – informacija nebuvo nurodyta. Didesnė dalis vyrų nei moterų priklausė darbininkų socialinei grupei, atitinkamai 60,9 ir 28,6 procentų, bet didesnė dalis moterų nei vyrų buvo studentai (28,6 ir 13,0 proc.) (17 lentelė).

17 lentelė. Užsikrėtusiųjų gonorėja pasiskirstymas pagal socialinę grupę 2021 metais Lietuvoje

Socialinė grupė	Vyrai		Moterys		Iš viso	
	Abs. sk.	Proc.	Abs. sk.	Proc.	Abs. sk.	Proc.
Darbininkai	14	60,9	2	28,6	16	53,3
Tarnautojai	3	13,0	1	14,3	4	13,3
Bedarbiai	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Benamiai	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Studentai	3	13,0	2	28,6	5	16,7
Moksleiviai	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Kita	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Nenurodyta	3	13,0	2	28,6	5	16,7
Iš viso	23	100*	7	100*	30	100

* apvalinta iki sveiko skaičiaus

Dauguma – 66,7 proc. asmenų gonorėja užsikrėtė heteroseksualių ir tik 3,3 proc. – homoseksualių santykių metu. Trijų iš dešimties (30,0 proc.) užsikrėtimo būdas nežinomas ar nenurodytas (18 lentelė).

18 lentelė. Užsikrėtusiųjų gonorėja pasiskirstymas pagal galimą užsikrėtimo būdą 2021 metais Lietuvoje

Galimas užsikrėtimo būdas	Vyrai		Moterys		Iš viso	
	Abs. sk.	Proc.	Abs. sk.	Proc.	Abs. sk.	Proc.
Heteroseksualinis kontaktas	16	69,6	4	57,1	20	66,7
Homoseksualinis kontaktas	1	4,3	0	0,0	1	3,3
Nežinomas, nenurodytas	6	26,1	3	42,9	9	30,0
Iš viso	23	100	7	100	30	100

Paklausus gonorėja susirgusių asmenų, nuo ko jie galėjo užsikrėsti šia infekcija (*arba kas buvo infekcijos šaltinis*), 16,7 proc. gonorėja užsikrėtusių asmenų nurodė pažįstamą asmenį, 13,3 proc. – atsitiktinį asmenį ir tik 3,3 proc. – sutuoktinį / sugyventinį. Daugumos (66,7 proc.) atvejų užsikrėtimo šaltinis buvo nežinomas arba buvo nenurodytas (19 lentelė).

19 lentelė. Užsikrėtusiųjų gonorėja pasiskirstymas pagal tariamą užsikrėtimo šaltinį 2021 metais Lietuvoje

Tariamasis užsikrėtimo šaltinis	Vyrai		Moterys		Iš viso	
	Abs. sk.	Proc.	Abs. sk.	Proc.	Abs. sk.	Proc.
Atsitiktinis asmuo	4	17,4	0	0,0	4	13,3
Pažįstamas	5	21,7	0	0,0	5	16,7
Sutuoktinis (-ė), sugyventinis (-ė)	0	0,0	1	14,3	1	3,3
Seksualines paslaugas už atlygį teikiantis asmuo	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Nežinoma, nenurodyta	14	60,9	6	85,7	20	66,7
Iš viso	23	100	7	100	30	100

60,0 proc. (18) užsikrėtusiųjų gonorėja nurodė, jog per pastaruosius 6 mėnesius neturėjo lytinių santykių su asmenimis, teikiančiais seksualines paslaugas už atlygį. 40,0 proc. (12) gonorėja susirgusių asmenų ši informacija neužfiksuota.

Analizuojant lytinių partnerių skaičių per pastaruosius 12 mėnesių, kas antras (50,0 proc.) gonorėja susirgęs asmuo nurodė, jog per pastaruosius 12 mėnesių turėjo du ar tris partnerius (-es), penktadalis (20 proc.) – vieną partnerį (-ę) ir 13,3 proc. – keturis ir daugiau. Diferencijuojant pagal lytį, vieną partnerį nurodė didesnė dalis moterų nei vyrų, atitinkamai 57,1 proc. ir 8,7 proc., du ar tris partnerius – didesnė dalis vyrų nei moterų (56,5 proc. ir 28,6 proc.). 16,7 proc. protokoluose ši informacija neužfiksuota (20 lentelė).

20 lentelė. Užsikrėtusiųjų gonorėja partnerių skaičius per pastaruosius 12 mėnesių 2021 metais Lietuvoje

Partnerių skaičius per paskutiniuosius 12 mėn.	Vyrai		Moterys		Iš viso	
	Abs. sk.	Proc.	Abs. sk.	Proc.	Abs. sk.	Proc.
1	2	8,7	4	57,1	6	20,0
2–3	13	56,5	2	28,6	15	50,0
>= 4	4	17,4	0	0,0	4	13,3
Neturėjo	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Nenurodyta	4	17,4	1	14,3	5	16,7
Iš viso	23	100	7	100	30	100

Beveik pusė (46,7 proc.) užsikrėtusiųjų gonorėja nurodė, kad lytinių santykių metu nesinaudoja prezervatyvais, šiek tiek daugiau nei ketvirtadalis (26,7 proc.) – naudojasi retai, 6,7 proc. – vidutiniškai ir 3,3 proc. – dažnai ir nei vienas asmuo nenurodė, kad prezervatyvais naudojasi visada. Diferencijuojant pagal lytį, tiek vyrų, tiek moterų retai besinaudojančių prezervatyvais, dalis buvo panaši, atitinkamai 28,6 proc. moterų ir 26,1 proc. vyrų. 16,7 proc. atvejų protokoluose ši informacija nenurodyta (21 lentelė).

21 lentelė. Užsikrėtusiųjų gonorėja naudojimosi prezervatyvais dažnumas 2021 metais Lietuvoje

Naudojasi prezervatyvais	Vyrai		Moterys		Iš viso	
	Abs. sk.	Proc.	Abs. sk.	Proc.	Abs. sk.	Proc.
Visada (100 proc.)	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Dažnai (75–100 proc.)	1	4,3	0	0,0	1	3,3
Vidutiniškai (26–74 proc.)	2	8,7	0	0,0	2	6,7
Retai (1–25 proc.)	6	26,1	2	28,6	8	26,7
Nesinaudoja (0 proc.)	11	47,8	3	42,9	14	46,7
Nenurodyta	3	13,0	2	28,6	5	16,7
Iš viso	23	100*	7	100*	30	100*

* apvalinta iki sveiko skaičiaus

Beveik ketvirtadaliui (23,3 proc. (7) gonorėja užsikrėtusių asmenų pradėtas kontaktinių asmenų išaiškinimas. Dauguma (71,4 proc. (5) užsikrėtusiųjų gonorėja nurodė vieną ir 14,3 proc. (1) – nė vieno kontaktinio asmens bei 14,3 proc. (1) atvejų, kada pradėtas kontaktinių asmenų nustatymas, informacija apie kontaktinius asmenis nepateikta. Iš viso nurodyti 5 kontaktiniai asmenys.

Išvados:

- 2021 m. Lietuvoje užregistruota 30 gonorėjos atvejų. Sergamumo gonorėja rodiklis 100 tūkst. gyventojų nepakito – tiek 2020 m., tiek 2021 m. buvo 1,1 atvejo.
- Aukščiausias sergamumo gonorėja rodiklis užregistruotas Vilniaus ir Kauno apskrityse, žemiausias – Telšių ir Alytaus apskrityse.
- Gonorėja dažniausiai diagnozuota vyrams, miestų gyventojams.
- Beveik pusė (46,7 proc.) susirgusiųjų gonorėja buvo 20–29 metų amžiaus asmenys, pusė jų (50,0 proc.) – turintys vidurinį išsilavinimą.
- 16,7 proc. gonorėja užsikrėtusių asmenų nurodė pažįstamą asmenį, 13,3 proc. – atsitiktinį asmenį.
- Šiek tiek daugiau negu pusė (56,5 proc.) gonorėja užsikrėtusių vyrų nurodė, kad per pastaruosius 12 mėnesių turėjo dvi arba tris lytines partneres (-ius), o daugiau negu pusė (57,1 proc.) moterų – vieną lytinį partnerį.
- Dauguma susirgusiųjų gonorėja asmenų apsaugos priemonėmis – prezervatyvais, galinčiais sumažinti riziką užsikrėsti gonorėja ir kitomis lytiškai plintančiomis infekcijomis, nesinaudoja arba naudojami retai.
- Nė vienas užsikrėtusysis gonorėja nenurodė, kad turėjo lytinių santykių su seksualines paslaugas už atlygį teikiančiais asmenimis.

5. CHLAMIDIOZĖS EPIDEMIOLOGINĖ SITUACIJA 2021 METAIS

2021 m. NVSC Lietuvoje užregistravo 228 chlamidiozės atvejus. Sergamumo chlamidioze rodiklis 2021 m., lyginant su 2020 m., padidėjo 1,3 karto – nuo 6,2 iki 8,1 atvejo 100 tūkst. gyventojų, tam įtakos galėjo turėti koronavirusinės (COVID-19 ligos) infekcijos pandemija kadangi 2019 m. (priešpandeminiu laikotarpiu) sergamumo sifiliu rodiklis buvo panašus į 2021 m. rodiklį – 8,9 atvejo 100 tūkst. gyventojų. Aukščiausi sergamumo chlamidioze rodikliai 2021 m. buvo užregistruoti Vilniaus ir Kauno apskrityse, žemiausi – Klaipėdos, Šiaulių ir Marijampolės apskrityse. Tauragės, Telšių ir Utenos apskrityse chlamidiozės atvejų neužregistruota (22 lentelė).

22 lentelė. Sergamumas chlamidioze pagal apskritis, 2018–2021 m.

Eil. Nr.	Apskritis	Iš viso užregistruota susirgimų				Sergamumo rodiklis 10 tūkst. gyv.			
		2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.
1.	Vilniaus	157*	150*	119	141*	1,94**	1,84*	1,44	1,73*
2.	Kauno	58	71*	44	62	1,03	1,26*	0,78	1,09
3.	Klaipėdos	14	9	5	5	0,44	0,28	0,16	0,15
4.	Šiaulių	7	5	2	3	0,27	0,19	0,12	0,11
5.	Panevėžio	9	5	0	8	0,42	0,23	0,00	0,37
6.	Alytaus	0	0	1	6	0,00	0,00	0,08	0,44
7.	Marijampolės	1	0	0	1	0,07	0,00	0,00	0,07
8.	Tauragės	0	2	1	0	0,0	0,22	0,11	0,00
9.	Telšių	4	1	1	0	0,30	0,08	0,08	0,00
10.	Utenos	5	1	1	0	0,39	0,08	0,08	0,00

* neįtraukti užsieniečiai (2018 m. – 2, 2019 m. – 4, 2021 m. – 2)

Analizuojant 2021 metų duomenis pagal lytį, nustatyta, kad chlamidiozė diagnozuota dažniau vyrams nei moterims – atitinkamai 58,3 proc. (133) ir 41,7 proc. (95).

Šiek tiek daugiau nei pusė (57,0 proc.) užsikrėtusiųjų chlamidioze buvo 20–29 metų amžiaus. Diferencijuojant pagal lytį, dauguma moterų (81,1 proc.) priklausė 20–34 m. amžiaus grupei, kaip ir dauguma (67,6 proc.) vyrų. Chlamidiozė diagnozuota trims (16–17 m.) nepilnamečiams, dviem berniukams ir vienai mergaitei (23 lentelė).

23 lentelė. Užsikrėtusiųjų chlamidioze asmenų pasiskirstymas pagal amžiaus grupes 2021 metais Lietuvoje

Amžiaus grupė	Vyrų		Moterų		Iš viso	
	Abs. sk.	Proc.	Abs. sk.	Proc.	Abs. sk.	Proc.
0–14	0	0,0	0	0,0	0	0,0
15–19	7	5,3	4	4,2	11	4,8
20–24	26	19,5	38	40,0	64	28,1
25–29	40	30,1	26	27,4	66	28,9
30–34	24	18,0	13	13,7	37	16,2
35–39	19	14,3	9	9,5	28	12,3
40–44	7	5,3	2	2,1	9	3,9
45–49	4	3,0	2	2,1	6	2,6
50–54	4	3,0	1	1,1	5	2,2
55+	2	1,5	0	0,0	2	0,9
Iš viso	133	100	95	100*	228	100*

* apvalinta iki sveiko skaičiaus

Analizuojant duomenis pagal išsilavinimą, nustatyta, kad beveik pusė (45,6 proc. (104) užsikrėtusiųjų turėjo vidurinį, šiek tiek daugiau nei ketvirtadalis (28,5 proc. (65) – aukštąjį, 1,8 proc. (4) – pagrindinį išsilavinimą. Ketvirtadalis (25,4 proc. (58) asmenų išsilavinimas neužfiksuotas.

Analizuojant susirgimus chlamidioze pagal gyvenamąją vietą, dauguma – 91,2 proc. (208) užsikrėtusiųjų chlamidioze pastoviai gyveno mieste, tik 8,8 proc. (20) – kaimo vietovėse.

Duomenys pagal draustumą: dauguma – 83,3 proc. (190) užsikrėtusiųjų chlamidine infekcija buvo socialiai drausti, 4,4 proc. (10) socialinio draudimo neturėjo. 12,3 proc. (28) atvejų ši informacija nenurodyta.

Beveik pusė (48,7 proc.) užsikrėtusiųjų chlamidioze priskirti darbininkų, šiek tiek daugiau nei penktadalis (22,4 proc.) – tarnautojų grupei, 11,8 proc. buvo studentai, 1,8 proc. – bedarbiai, 0,9 proc. (2) – moksleiviai. Nustatyta daugiau užsikrėtusiųjų studentų nei studentų, atitinkamai 17,9 proc. ir 7,5 proc. Tačiau daugiau vyrų negu moterų, sergančių chlamidioze, buvo darbininkai (57,1 ir 36,8 procentai). 14,5 proc. atvejų registravimo protokolų socialinė grupė nenurodyta (24 lentelė).

24 lentelė. Užsikrėtusiųjų chlamidioze asmenų pasiskirstymas pagal socialinę grupę 2021 metais Lietuvoje

Socialinė grupė	Vyrų		Moterų		Iš viso	
	Abs. sk.	Proc.	Abs. sk.	Proc.	Abs. sk.	Proc.
Darbininkai	76	57,1	35	36,8	111	48,7
Tarnautojai	27	20,3	24	25,3	51	22,4
Bedarbiai	0	0,0	4	4,2	4	1,8
Benamiai	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Studentai	10	7,5	17	17,9	27	11,8
Moksleiviai	1	0,8	1	1,1	2	0,9
Kita	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Nenurodyta	19	14,3	14	14,7	33	14,5
Iš viso	133	100	95	100	228	100*

* apvalinta iki sveiko skaičiaus

Daugumai (89,9 proc. (205) užsikrėtusiųjų chlamidiozė buvo diagnozuota jiems patiems kreipiantis į sveikatos priežiūros įstaigą, 7,9 proc. (18) – tiriant profilaktiškai, tik 0,4 proc. (1) nustatytas stacionare. 1,8 proc. (4) atvejo registravimo protokoluose ši informacija neužfiksuota.

Analizuojant duomenis pagal galimą užsikrėtimo būdą, nustatyta, kad dauguma – 82,9 proc. asmenų chlamidioze užsikrėtė heteroseksualių ir tik 0,9 proc. – homoseksualių santykių metu. 16,2 proc. užsikrėtusiųjų galimas užsikrėtimo būdas nežinomas (25 lentelė).

25 lentelė. Užsikrėtusiųjų chlamidioze pasiskirstymas pagal galimą užsikrėtimo būdą 2021 metais Lietuvoje

Galimas užsikrėtimo būdas	Vyrai		Moterys		Iš viso	
	Abs. sk.	Proc.	Abs. sk.	Proc.	Abs. sk.	Proc.
Heteroseksualinis kontaktas	111	83,5	78	82,1	189	82,9
Homoseksualinis kontaktas	2	1,5	0	0,0	2	0,9
Nežinomas, nenurodytas	20	15,0	17	17,9	37	16,2
Iš viso	133	100	95	100	228	100

Paklausus chlamidioze susirgusių asmenų, nuo ko jie galėjo užsikrėsti šia infekcija (*arba kas buvo infekcijos šaltinis*), kas antras (50,9 proc.) teigė nežinantis, du iš dešimties (19,7 proc.) nurodė sutuoktinį ar sugyventinį ir 17,5 proc. – pažįstamą asmenį. Analizuojant duomenis pagal lytį, beveik šeši iš dešimties (58,6 proc.) chlamidioze užsikrėtusių vyrų nežinojo, kas galėjo būti jų infekcijos šaltinis, ir kas penktas (20,3 proc.) nurodė pažįstamą asmenį. Maždaug keturios iš dešimties (38,9 proc.) chlamidioze užsikrėtusios moterys nurodė sutuoktinį / sugyventinį ir 13,7 proc. – pažįstamą asmenį (26 lentelė).

26 lentelė. Užsikrėtusiųjų chlamidioze pasiskirstymas pagal tariamą užsikrėtimo šaltinį 2021 metais Lietuvoje

Tariamasis užsikrėtimo šaltinis	Vyrai		Moterys		Iš viso	
	Abs. sk.	Proc.	Abs. sk.	Proc.	Abs. sk.	Proc.
Atsitiktinis asmuo	12	9,0	2	2,1	14	6,1
Pažįstamas	27	20,3	13	13,7	40	17,5
Sutuoktinis (-ė), sugyventinis (-ė)	8	6,0	37	38,9	45	19,7
Nuolatinis lytinis partneris	8	6,0	5	5,3	13	5,7
Nežinoma, nenurodyta	78	58,6	38	40,0	116	50,9
Iš viso	133	100*	95	100	228	100*

* apvalinta iki sveiko skaičiaus

45,6 proc. (104) chlamidioze užsikrėtusių asmenų nurodė, kad per pastaruosius 6 mėnesius neturėjo lytinių santykių su asmenimis, teikiančiais seksualines paslaugas už atlygį, tik 1,8 proc. (4) teigė, kad turėjo. Šiek tiek daugiau nei pusė (52,6 proc. (120) atvejų registravimo protokoluose ši informacija neužfiksuota.

Beveik trečdalis (31,1 proc.) chlamidioze užsikrėtusių asmenų nurodė, jog per pastaruosius 12 mėnesių turėjo vieną lytinį partnerį (-ę), šiek tiek daugiau nei ketvirtadalis (28,5 proc.) – du ar tris, 4,4 proc. – keturis ir daugiau. Analizuojant užsikrėtusiųjų chlamidioze lytinių partnerių skaičiaus per pastaruosius 12 mėnesių pasiskirstymą pagal lytį, nustatyta, kad šiek tiek daugiau nei trečdalis (34,6 proc.) vyrų turėjo dvi ar tris lytines partneres (-ius), 14,3 proc. – vieną. Daugiau nei pusė (54,7 proc.) moterų nurodė vieną partnerį, penktadalis (20,0 proc.) – du ar tris partnerius per metus (27 lentelė).

27 lentelė. Užsikrėtusiųjų chlamidioze partnerių skaičius per pastaruosius 12 mėnesių 2021 metais Lietuvoje

Partnerių skaičius per paskutiniuosius 12 mėn.	Vyrai		Moterys		Iš viso	
	Abs. sk.	Proc.	Abs. sk.	Proc.	Abs. sk.	Proc.
1	19	14,3	52	54,7	71	31,1
2–3	46	34,6	19	20,0	65	28,5
>= 4	7	5,3	3	3,2	10	4,4
Neturėjo	2	1,5	0	0,0	2	0,9
Nenurodyta	59	44,4	21	22,1	80	35,1
Iš viso	133	100*	95	100	228	100

* apvalinta iki sveiko skaičiaus

Analizuojant informaciją apie naudojamą prezervatyvais, išaiškėjo, kad trys iš dešimties (30,3 proc.) užsikrėtusiųjų chlamidioze prezervatyvais lytinių santykių metu nesinaudoja, šiek tiek daugiau nei penktadalis (21,9 proc.) naudojami retai, 8,8 proc. naudojami vidutiniškai, 3,1 proc. – dažnai, tik 0,4 proc. – visada. Moterų, nesinaudojančių prezervatyvais, nustatyta daugiau nei vyrų, atitinkamai 36,8 proc. ir 25,6 proc. Kiek daugelis nei trečdalis – 35,5 proc. asmenų šios informacijos nenurodė (28 lentelė).

28 lentelė. Užsikrėtusiųjų chlamidioze naudojimosi prezervatyvais dažnumas 2021 metais Lietuvoje

Naudojasi prezervatyvais	Vyrai		Moterys		Iš viso	
	Abs. sk.	Proc.	Abs. sk.	Proc.	Abs. sk.	Proc.
Visada (100 proc.)	0	0,0	1	1,1	1	0,4
Dažnai (75–100 proc.)	6	4,5	1	1,1	7	3,1
Vidutiniškai (26–74 proc.)	11	8,3	9	9,5	20	8,8
Retai (1–25 proc.)	25	18,8	25	26,3	50	21,9
Nesinaudoja (0 proc.)	34	25,6	35	36,8	69	30,3
Nenurodyta	57	42,9	24	25,3	81	35,5
Iš viso	133	100*	95	100*	228	100

* apvalinta iki sveiko skaičiaus

Tik apie penktadalio (21,1 proc. (48) chlamidioze užsikrėtusių asmenų pradėtas kontaktinių asmenų nustatymas. Dauguma jų – 70,8 proc. (34) nurodė vieną kontaktinį asmenį, 6,3 proc. (3) nenurodė nė vieno asmens, 0,4 proc. (1) – tris, bei penktadalio (20,8 proc. (10) asmenų, informacija apie kontaktinius asmenis nepateikta. Iš viso nurodyti 37 kontaktiniai asmenys.

Išvados:

- 2021 m. Lietuvoje užregistruoti 228 chlamidinės atvejai. Sergamumo chlamidinioze rodiklis palyginus su 2019 m. (priešpandeminiu laikotarpiu) buvo panašus: 2021 m. rodiklis – 8,1 atvejo 100 tūkst gyventojų, 2019 m. – 8,9 atvejo 100 tūkst. gyventojų.
- Aukščiausi sergamumo chlamidinioze rodikliai užregistruoti Vilniaus ir Kauno apskrityse, žemiausi – Klaipėdos, Šiaulių ir Marijampolės apskrityse.
- Dauguma užsikrėtusiųjų chlamidinioze – miestų gyventojai, tarp jų buvo daugiau vyrų nei moterų.
- Šiek tiek daugiau nei pusė (57,0 proc.) užsikrėtusiųjų chlamidinioze buvo 20–29 metų amžiaus asmenys, dauguma su viduriniu išsilavinimu.
- Moterys dažniau nei vyrai nurodė turėjusios vieną lytinį partnerį per metus.
- Beveik šeši iš dešimties (58,6 proc.) vyrų, kuriems diagnozuota chlamidiniozė, nežinojo, nuo ko galėjo užsikrėsti. Maždaug keturios iš dešimties (38,9 proc.) moterys, užsikrėtusios chlamidinioze, kaip tariamą infekcijos šaltinį nurodė sutuoktinį / sugyventinį.
- Apsaugos nuo lytiškai plintančių infekcijų priemonėmis – prezervatyvais, galinčiais sumažinti riziką užsikrėsti chlamidinioze, nesinaudojama arba naudojama retai.
- Tik 1,8 proc. iš užsikrėtusiųjų chlamidinioze nurodė, kad turėjo lytinių santykių su seksualines paslaugas už atlygį teikiančiais asmenimis.